

HØJERE DAGPENGESETS – ET FEJLSKUD

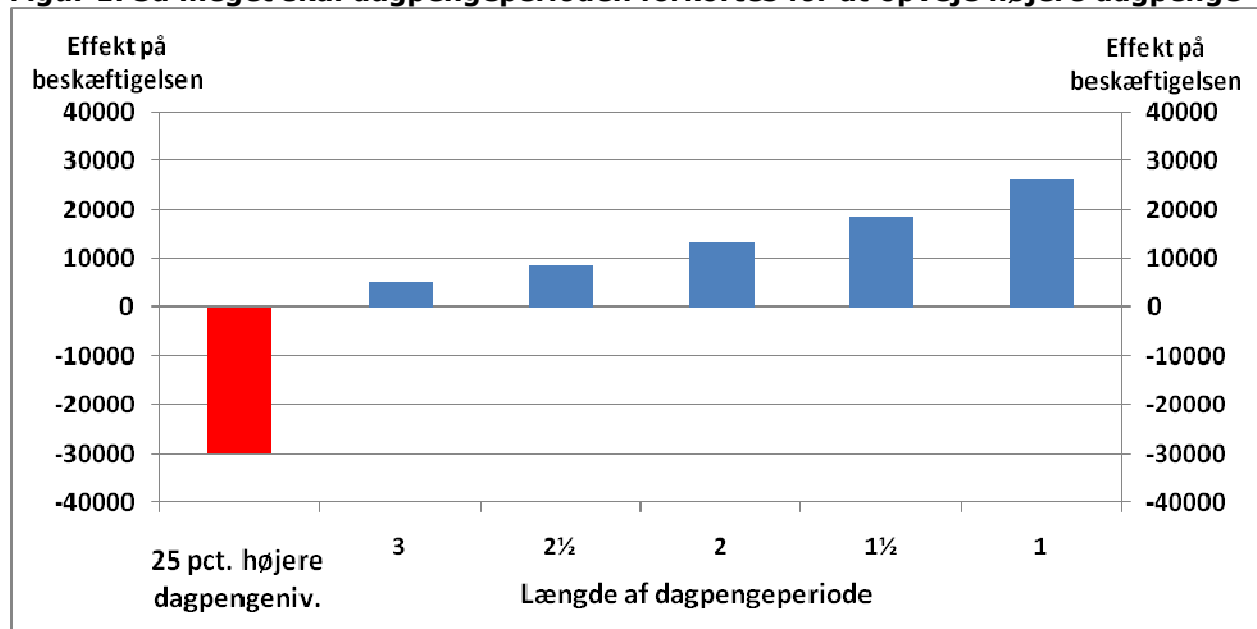
Oppositionens og fagbevægelsens krav om højere dagpenge modarbejder målsætningen om at øge beskæftigelsen. Et øget dagpengeniveau vil isoleret set reducere incitamentet til at skifte ledighed ud med beskæftigelse og derfor øge ledigheden og manglen arbejdskraft på længere sigt. Et løft i dagpengeniveauet med 10 pct. (dvs. 1.520 kr. ekstra i dagpenge om måneden) vil således spise hele strukturgevinsten ved at halvere dagpengeperioden, som regeringen foreslog i forbindelse med efterårets forhandlinger om en arbejdsmarkedsreform. Selv et mindre løft i dagpengesatsen på 5 pct. vil kræve en reduktion i dagpengeperioden til 1 år, hvis regeringens krav om 20.000 ekstra personer i beskæftigelse på langt sigt skal opfyldes.

Målsætningen om flere i arbejde og højere dagpenge går ikke hånd i hånd

LO har beregnet, at værdien af dagpengene i forhold til en gennemsnitlig lønindkomst er faldet. I løbet af de sidste 25 år er dagpengene blevet 25 pct. mindre værd målt i forhold til en gennemsnitlig lønindkomst. Under debatten om efterårets aflyste arbejdsmarkedsreform stillede Socialdemokraterne og SF krav om, at dagpengeniveauet skulle øges, hvis dagpengeperioden blev sat ned.

Beregninger viser, at et 25 pct. højere dagpengeniveau i forhold til i dag vil øge ledigheden og mindske beskæftigelsen på langt sigt med omkring 30.000 personer, jf. figur 1 og tabel 1. Det skyldes, at kompensationsgraden, dvs. forholdet mellem dagpengeniveauet under ledighed og lønindkomsten ved beskæftigelse øges markant. Når dagpengene ligger tættere på den indkomst, man kan få under beskæftigelse, reduceres alt andet lige tilskyndelsen til at komme i job. En højere kompensationsgrad mindsker derfor afgang fra ledigheden til beskæftigelsen blandt dagpengemodtagerne og længere varighed i dagpengesystemet øger i sagens natur den samlede strukturledighed.

Figur 1. Så meget skal dagpengeperioden forkortes for at opveje højere dagpenge



Kilde: Egne beregninger baseret på Vismandsrapporten (forår 2008) og Fordeling og incitament 2002.

For at modgå denne forværring af strukturerne på arbejdsmarkedet er det nødvendigt at sænke dagpengeperioden markant. Men selv en reduktion af dagpengeperioden til 1 år (øger beskæftigelsen med 26.000 personer) vil ikke kunne opveje den negative struktureffekt på

beskæftigelsen, jf. tabel 1. Beskæftigelsen vil samlet falde med 4.000 personer, da dagpengeforhøjelsen på 25 pct. som nævnt vil reducere beskæftigelsen med 30.000 personer.

Tabel 1. Betydning af kortere dagpengeperiode og højere dagpenge for ledigheden

| | Dagpengeperiode (år) | | | | |
|--|-------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| | 3 | 2½ | 2 | 1½ | 1 |
| | ----- Antal personer ----- | | | | |
| Effekt på ledighed på langt sigt | -9.000 | -15.000 | -23.000 | -32.000 | -44.000 |
| Effekt på beskæftigelse på langt sigt | 5.000 | 9.000 | 13.000 | 19.000 | 26.000 |
| | Forhøjelse af dagpengeniveau (pct.) | | | | |
| | 5 | 10 | 15 | 20 | 25 |
| | (760 kr.) | (1.520 kr.) | (2.280 kr.) | (3.050 kr.) | (3.810 kr.) |
| | ----- Antal personer ----- | | | | |
| Effekt på ledighed på langt sigt | 6.000 | 12.000 | 18.000 | 24.000 | 30.000 |
| Effekt på beskæftigelse på langt sigt | -6.000 | -12.000 | -18.000 | -24.000 | -30.000 |

Anm.: Dagpengesatsen (fuldtid) er 15.232 kr. om måneden i 2008. Forskellen mellem effekten på ledigheden og beskæftigelse ved en forkortelse af dagpengeperioden skyldes, at de ledige ved dagpengeperiodens ophør udover beskæftigelse også afgår til bl.a. SU, sygedagpenge og selvforsørgelse.

Kilde: Egne beregninger baseret på Vismandsrapporten (forår 2008) og Fordeling og incitamenter 2002.

Et løft af dagpengene på 10 pct. vil øge ledigheden og mindske beskæftigelsen med omkring 12.000 personer. Det vil stort set modsvare hele gevinsten ved regeringens forslag om at halvere dagpengeperioden til 2 år, som skønnes at løfte beskæftigelsen med omkring 13.000 personer.

Et krav om højere dagpenge undergraver således målsætningen om øget beskæftigelse. Man bør i en eventuel arbejdsmarkedsreform derfor fokusere på de instrumenter, som entydigt sænker ledigheden og øger beskæftigelsen, herunder kortere dagpengeperiode og højere efterlønsalder.

Hvis regeringens krav om 20.000 ekstra i beskæftigelse skal kombineres med højere dagpengesats, er der kun én dagpenge-model som er duelig: En dagpengeperiode på 1 år og en forhøjelse af dagpengesatsen med 5 pct. (760 kr. om måneden) vurderes at løfte beskæftigelsen med netop 20.000 personer.